

1981. április 5-én Kolozsvárott, a zsúfolásig megtöltött Dosztojevszkij utcai sportcsarnokban rendezték meg a romániai táncházak harmadik találkozóját, a Megéneklünk Románia mozgalom keretében. A népviseletbe öltözött fiatalok színpompás, magával ragadó fesztiváljáról felvettelt készítette a román televízió és a kolozsvári rádió is.

A kolozsvári táncház Kodály együttese széki és mezősegi táncokat mutatott be, a székelyudvarhelyiek marosszékit és gagyai csárdást, a csíkszeredaiak és a marosvásárhelyiek különböző székely táncokat. Szólót énekeltek: *Győrfi Erzsébet, Kelemen Tekla, Panek Kati és Szabó Györgyi*. A táncokat és az énekeseket a csíkszeredai Barozda, a székelyudvarhelyi Venyige, a marosvásárhelyi Regősök és a kolozsvári táncház zenekara kísérte.

Érdekes volt összevetni a fiatalok énekét, táncát a meghívott közismert népművészek bemutatójával, az avasi Petrus testvérek román táncával, a Nagyszében környéki román és szász zenével és táncokkal, valamint a magyar népi kultúra legősibb gyöngyszemeit megőrző gyimesi csángók táncával és a moldvai csángókat képviselő, 71 éves, klézsei *Bálint Erzsébet* és *Lőrinc Luca* énekével, táncával. Felemelő élmény volt, amikor a 81 éves sárvásári *Ambrus Sándorné Márton Kata* néni szép hangján, kristálytiszta csendült fel a Búra-búra, búbánatra születtem és a Csáki bíró leánya, melyeket 1938-ban *Bartók Béláné* énekelte.

Jellemző a több ezer fős közönség tevékeny részvételére, hogy Panek Kati és Győrfi Erzsébet néhány perc alatt meg tudott tanítani két teljesen ismeretlen népdalt. A Megállj, megállj te kismadár kezdetű *Bartók Béla* gyűjtötte a marosszéki Jobbágytelkén 1914-ben.

A televíziós riporterek megkérdezték néhány néző véleményét a táncházakról. *Balogh Edgár* író a következőket mondta: *Kriza János*ék a múlt század elején még csak a népdalok szövegét jegyezték le, *Bartók Béla, Kodály Zoltán, Seprődi János* és társaik a népi táncok zenéjét is megörökítették, maga a tánc szerephez csak később, a csíki „ezer székely” táncában és a kolozsvári Gyöngyösbokrétában jutott. A mai fiatalok táncházainak nem csupán a jelentősége, hogy általuk egy újabb csatornán költözik be a népi kultúra a városba, hanem az is, hogy ez a lelkesedés visszahat a falura is, hiszen rádöbben az igaz értékeire.

Dr. Kálmán Attila

Magyar sírfeliratok az isztambuli temetőben

1980-ban az egi IBUSZ-iroda által szervezett isztambuli társasutazás Gyöngyösről indított csoportjának voltam az idegenvezetője. Az eligazításnál *Molnár Eszter* irodaigazgató átadott egy nemzeti színű szalaggal díszített babérkoszorút azzal, hogy az isztambuli városnézésünkben szereplő katolikus temetőben koszorúzzuk meg az 1848-as szabadságharcban részt vett, majd Isztambulba menekült honfitársaink síremlékeit.

Az isztambuli városnézésen – melyet a Mondial Utazási Iroda részéről *Arbatli V. Márta* török idegenvezető kísért –, a csoport teljes létszámban és a KOMPAS Utazási Iroda részéről *V. Lippay Etelka* jugoszláviai idegenvezető is részt vett.

Az egi iroda által kibővített városnézési program keretében felkerestük Isztambulban elhunyt hős elődeink nyughelyeit és bizony elszorult szívvel álltunk meg az elhanyagolt, rogyadozó síroknál. Elszorult hangon emlékeztünk meg a bujdosásba kényszerült és idegen földben nyugvó honfitársainkról és meghatottsággal helyezték el utasaim az otthonról hozott, hősöknek kijáró babérkoszorút.

A síremlékek lepoptt felirataiból az alábbiakat tudtuk lemásolni:

Cseh Imre százados
Kossuth Lajos tolmácsa
született Cserháton 1805.
Mehalt Isztambulban.

Csatájuk a védelmezett nép csatája,
melyet szent eskü köt és ellen, zsarnok tiport.

(Bajza)

A bajnok jutalma vér, sebek, s halál
és rideg dicsőség sírmárványaiknak.

Állj meg magyar e kopár halomnál és emlékezz
honodra, e hontalan sírnál.

Így enyésznek el fiad ó Hon, míg a többrész
bílicsekben nyög reményben virányidon.

Itt nyugszik Kovács János,
az 1848-i szabadságharcban vadász altiszt volt.
Született Kolozsvárt, 1812.
Mehalt Isztambulban 1862. IX. 20.

Itt nyugszik Szilágyi Dániel
Született: 1831. Mehalt 1885.
Sírkövét gyűjtés alapján emelte a
konstantinápolyi Magyar Egylet.

Ott a temetőben fogalmazódott meg mindannyiunkban a gondolat, hogy kéréssel fordulunk az illetékes fórumokhoz: találjanak módot arra, hogy az isztambuli katolikus temetőben nyugvó honfitársaink sírjainak és összedőlt sírköveinek rendbehozatala – érdemeikhez méltóan – megtörténjen.

Kérésünk alapján a Magyarok Világszövetsége megtette a szükséges intézkedéseket az emlékek megmentésére: az isztambuli külképviselet utasítást és anyagi támogatást kapott a síremlékek rendbehozatalára.

Bereczky Gyuláné

Hajózástörténeti kiállítás a TIT budapesti természettudományi stúdiójában

A magyar nem tengerész nemzet, de egy évezrede járják a magyar hajósok folyó- és állóvizeinket. S létrejött egy különös hagyományokat ápoló hajós kultúra. Az édesvízi vagy belhajózáson kívül másfél évszázada beszélhetünk magyar tengerhajózásról is. Hajóink meghordozták a piros-fehér-zöld lobogót a világ tengerein.

Nem tudom, a TIT rendezett-e már hasonló kiállítást. Ha nem, akkor ez igen örvendetes kezdeményezés, mert hazánkban érthetetlenül gyér akár a magyar, akár a világ hajó- és hajózástörténetét tárgyaló munka. Olyan, mindenki

számára hozzáférhető lap, folyóirat pedig, amely evvel foglalkozna, nincs. S bár a kiállítás nem pótolhatja a hiányt, legalább ráébreszti a látogatót e mostoha terület történeti és technikatörténeti értékeire.

Az átgondoltan rendezett és bemutatott anyag jól ragadta meg a hajózás és hadihajózás egy-egy kiemelkedő csomópontját. S talán ez is a célja e kiállításnak, amelyet *Serényi Péter* buzgalma hozott tető alá. Úgy is fogalmazhatnám, hogy általános keretét adja a hajózás történetének.

Mégis, kicsit sajnálom, hogy az általános kép megrajzolása volt a cél s emiatt hiányoztak a magyar vonatkozások, mind a modell-, mind pedig a történeti anyagban. A látogató nehezen helyezi el a magyar belhajózást vagy a tengeri hajózást az európai összképbe. Például azt, hogy az első világháború kitérőse előtt az Osztrák–Magyar Monarchia tengeri kereskedelmi flottája világviszonylatban a 11. helyen állt a 10 magyar és 12 osztrák hajózási vállalattal (ebből a magyar társaságok gőzhajóinak száma: 116). Ugyanekkor a haditengerészet Európában a negyedik helyet foglalta el, s ebben a számban nincs benne a belhajózás.

A hajózás történetének felvázolásakor izelítőt kaptunk a modellezésről is. Remek modellek sorában gyönyörködhetünk a rómaiak hadihajóitól egy XX. századi vitorlás halászhajóig. De sajnálatos, hogy a készítőik neve nem volt feltüntetve.

Dr. Csonkaréti Károly